
RASPRAVA O PROMJENAMA ŠKOLSKOG
SUSTAVA

ŠKOLSKO RELIGIOZNO OBRAZOVANJE NIJE VJERONAUKE

Katolički bogoslovni fakultet — žrtva komunističke ideologije

Zagrebački „Omladinski radio 101“ emitirao je u četvrtak 22. veljače razgovor s dr. Alojzajem Hoblajem, profesorom religiozne pedagogije pri zagrebačkom Teološkom fakultetu i predstojnikom Katehetskog instituta, o budućim promjenama u školskom sustavu u nas.

Na samom početku intervjua dr. Hoblaj nije odmah odgovorio na pitanje da li je Republički komitet za prosvjetu SR Hrvatske glede reforme odgojno-obrazovnog sustava kontaktirao s kojom nadležnom crkvenom ustanovom. O razlozima zašto je Komitet tako postupio može se različito nagađati. Nu, dr. Hoblaj drži da bi unatoč tome valjalo postaviti pitanje: nije li sazrelo vrijeme da se takav razgovor ipak uspostavi. Pogotovo kad na tu potrebu ukazuju pedagoški stručnjaci ne samo unutar nego i izvan Crkve, jer dosadašnji obrazovni sustav, u kojemu je kršćanska tradicija bila prešućivana, bio je obrazovno sakaćenje. Naime, teško je razumjeti povijesnu i kulturnu baštinu Zapadne Europe bez poznavanja temeljnih kršćanskih sadržaja, pojmova, etike i dr. Drugim riječima: Može li naš odgojno-obrazovni sustav bez religioznog obrazovanja u Europu? Dakako da poznavanje tih općih kulturnih činjenica nema veze s religioznom propagandom ili tome slično.

Jedno od pitanja bilo je da li bi se uvođenjem vjeronauka, tj. religijskog obrazovanja, u državne škole kršila ustavna odredba o odvojenosti Crkve i države?

Dr. Hoblaj doslovno je odgovorio: „Mislim da ne! Iz jednostavnog razloga što religiozni odgoj u školi nastaje iz kulturno-pedagoške potrebe kao odgojno-obrazovni predmet a ne kao zadatak za koji bi Crkva delegirala školu da ga ostvaruje. Slični primjer nalazimo u SAD. Crkva je odvojena od države. Crkva vodi katoličke škole, država ih priznaje, štoviše time Crkva čini veliku uslugu državi a da se ne krši ustavni poredak.“

U tom je smislu dr. Hoblaj pojasnio i razlike između uvođenja vjeronauka, tj. religioznog obrazovanja, u škole i osnivanja crkvenih škola svih stupnjeva. Valja, naime, razlikovati, ne samo pojmovno nego i stvarno, da vjeronauk kao odgoj vjere u Crkvi nije isto što i religiozno obrazovanje kao nastavni predmet u školi. Crkva ne želi uvesti vjeronauk u tzv. državne ili građanske škole kao što je to bilo u predratno doba. Valja jasno ponoviti da Crkva ima vjeronauk kao odgoj vjere u svojim zajednicama. To znači da isključivo mjesto vjeronauka kao uvođenja u život kršćanske zajednice jest Crkva. S druge strane, budući da suvremena škola pripada i vjernicima i onima koji to nisu, stručno se to kaže — škola je pluralistička — iz toga razloga ona ne može biti mjesto odgoja vjere. Prema tome, religiozno obrazovanje u školi — istaknuo je dr. Hoblaj — mora biti takvo da ga mogu slobodno prihvatiti bez ikakvog problema i oni koji se ne drže vjernicima. To zajedničko prihvaćanje religioznog obrazovanja u školi mo-

že se ostvariti ako svi uoče da je u „Novoj koncepciji odgojno-obrazovnog sustava“ potrebna religija kao odgojna i društveno-kulturna vrijednost. Ako bi se u školi predavao predmet iz religioznog obrazovanja, dr. Hobljaj ukazuje na problem nedovoljnog broja takvih prosvjetnih radnika. Stoga bi takve stručne ljude valjalo osposobiti, a za njihovu formaciju bila bi odgovorna ne samo Crkva nego i svi koji se brinu o odgoju i obrazovanju, svaki u svojoj nadležnosti.

Glede osnivanja vjerskih škola dr. Hobljaj je pojasnio da je taj naziv „vjerske“ nametnula Crkvi administrativnim putem komunistička vlada. Katolička Crkva nasuprot tome ne poznaje nikakve vjerske škole nego ona osniva katoličke škole. Ta sintagma „katolička škola“ ima svoju tradiciju i aktualnost. Prisutna je u svim crkvenim dokumentima. Katolička škola prije svega treba biti „škola“, tj. po kvaliteti škola u pravom smislu riječi. Zanimanje Crkve za odgoj i obrazovanje nije od danas i jako je važno naglasiti da Crkva ne osniva katoličke škole zato što bi bila alternativa ili konkurencija programima građanskog društva. Glavni razlog tome jest što službu odgoja i obrazovanja ona uzima kao zadatak svoga poslanja u svijetu.

Pri kraju razgovora postavljeno je i pitanje dokle su stigli pregovori o ponovnom ulasku Bogoslovnog fakulteta u sastav Zagrebačkog Sveučilišta i kako u tom smislu govoriti o autonomiji i dezideologizaciji Sveučilišta.

Dr. Hobljaj drži da nije dovoljna samo naklonost rektora Sveučilišta, koji je na nedavnoj tribini „Autonomija zagrebačke univerze“ govorio o mogućnosti da Bogoslovni fakultet opet uđe u sastav Sveučilišta, nego da to pitanje valja postaviti Republičkom komitetu za prosvjetu SR Hrvatske, jer je to u njegovoj nadležnosti. Podsjetio je i na izjavu dr. Ivana Supeka, bivšeg rektora Sveučilišta, u kojoj je rekao da Teološki fakultet s gledišta sveučilišnog statuta, samo de facto a ne i de iure, izvan Sveučilišta. Naime dr. Supek je istaknuo da kao rektor Sveučilišta ne posjeduje nikakav pismeni dokument Sveučilišnog senata da je Teološki fakultet izvan Sveučilišta. To zapravo znači da je odluka državnih vlasti iz g. 1952., kojom je isključila Teološki fakultet iz sastava Sveučilišta, samo političkog značaja jer statutarno

ondašnja vlast nije ni bila kompetentna pravno ga isključiti. Dakle sve dotle dok se Teološki fakultet i de facto ne vrati u sveučilišnu zajednicu, valja ga držati žrtvom jedne, pred poviješću i kulturom hrvatskog naroda, neodgovorne i represivne tada vladajuće komunističke ideologije – rekao je u završnici intervjua dr. Hobljaj.

GK, br. 10 – 11. ožujka 1990.